

Barcelona 27 de maig de 1927

L'Esquella de la Torratxa

ANY I - Núm 2501 - 15 cts. - Atrassats 30

PI JAROL

L'AVI I EL NÉT

—Mira, si segueixes éssent tan dolent i entremaliat, com que ja fa massa temps que dura, rebràs de valent.

NOVEDADES
Teatre Català

Demà, nit, extraordinària funció a honor
i Benefici de l' eminent actor

ENRIC BORRAS

amb la seva genial i ferma creació

TERRA BAIXA

del plorat mestre Angel Guimerà. — Diumenge,
tarda i nit, ESPLENDITS PROGRAMES

Es despatxa a comptaduria

EDEN ASALTO, 12

DE 6'30 TARDA A 6'30 DE LA MATINADA

DANCING DE

Les mil i una nits

DUES ORQUESTRES

La Reial Criolla "Parella d'a"
i els negres "Jackson"

OLIMPIA

Diumenge, 29, ULTIM DIA

DELS

30 lil'liputencs de Singer

I COMIAT DE LA COMPANYIA

Es despatxa a comptaduria.

TEATRE COMIC

Exit grandió del nou espectacle REVUE

LOVE - ME

Magnífica presentació

110 artistes espanyoles i estrangeres

**BICICLETES
MOTOR**
Accesoris i Sports

SANROMA

Balmes, 62 - Telèfon 1445 0 - BARCELONA

MALALT
En Joan Selma
Creu dels Molers, 32

Específics SEROLFORINA

TESTIMONI

Senyor Representant dels Tractaments **SEROLFORINA**
Comte de l'Asalto : Barcelona

Molt senyor meu: Li adjunto el present certificat, assa-
bentant-li a vostè, per a la seva satisfacció, que he aconseguit
el meu guariment radical d'úlceres amb el seu **Depuratiu SE-**
ROLFORINA. Pot fer l'ús que li plagi d'aquesta carta. De
vostè molt atent, s. s.,

Joan Selma.

Carrer Creu dels Molers, 32, Barcelona.

SIFILIS
GRANS
HERPES

III CEDAS
LA SEROLFORINA LAS CURA
ULLERMS

es guareix amb el

ECZEMES
TUMORS
LLAGUES

GUARIT
En Joan Selma
Creu dels Molers, 32

Depuratiu SEROLFORINA

TOS : BRONQUITIS : OFEC : ANEMIA es guareix radicalment amb l'EMULSIO SEROLFORINA

Laboratori - Venda - Detalls: **COMTE L'ASSALT, 8, ent.**

Casa Segalá; Tarrés, Carmen, 84; La Cruz, Avinyó, 27; Nadal, Rambla Canaletes, 2; Alsina, Passatge Crèdit, 4; Tarín,
Salmeró, 78; Rubió, Plaça Reial, 13; Dr. Dou, Aribau, 72; Llofriu, Ronda St. Antoni, 16; Serentill, Badalona; Arimón, Gra-
nollers; Vidal, Reus; J. Juliá, Vilanova i Geltrú; Forcada, Sabadell.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20.
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CONVERSA DELS PLAFONS

Hi ha coses a la vida que no deuen acceptar-se més que com a fets transitoris i que no poden mai quedar restablerts com definitius—diu l'amic que acaba d'arribar—. Si en un poble s'hi mantingués una epidèmia permanent, s'acabaria liquidant-se el poble i els seus habitants. Les coses transitories poden durar més o menys, però, arriba un dia que la raó, els poders curatius dels metges o el bon juí atinen en què no poden pas continuar i se'ls hi dona el passaport. Etem dient tot això pel que es refereix a les pintures que han convertit els salons de la Diputació de la província en plafons de *cabaret*, pel que es refereix al tracte llampant que s'ha donat als respectables temes allí tractats. L'art de la pintura de paret té molts inconvenients. Des dels emblanquinadors de la Rambla fins a Torres-García, passant per Puvis de Chavannes, hi ha qui s'ha cregut que això de pintar parets deixant gràfics històrics com si fossin estampes per a la xocolata, és cosa de bufar i fer ampolles.

“No dubtin de la bona fe—diu un altre—, de l'excel·lent gust artístic del distingit i elegant senyor Milà i Camps, el qual es indubtable que té una apurada sensibilitat i una exquisida visió pictòrica; però el senyor Milà i Camps és home de moltes preocupacions i, naturalment, no ha tingut temps d'adonar-se del que feien els pintors magnífics, admirables, formidables, genials, únics, etc., que anaven treient el blanc de la paret gloriosa o desdibuixaven les figures vibrants d'aquell pobre home que es deia Torres-García, que indubtablement era un gran pintor, però que certament no podien anar de cap de les maneres al costat d'aquests que en les setmanes darreres han portat al vell Palau un ventet de modernisme i de fotografia autèntica que meravella i diverteix els sentits. Especialment el del parlar.”

“I quins plafons!—assenyala un company—. Vostès encara no els han vist? Val la pena. Creguin que val la pena. No hi ha hagut en tota la nostra història artística d'aquest segle, un conjunt tan armònic i deliciós, com el que ara, per sort nostra, gaudim en plena plaça de Sant Jaume. Allí els verds, a punt de menjar-se'ls; allí els ver-

mells plens de ràbia; allí els grocs del fel sobreixit; allí els negres dramàtics... Tot un *arc en ciel* superat per la visió “pompièr” d'aquests “fauves” de l'ordre fotogràfic. Jo, feia temps que no m'havia divertit tant, que no havia passat una estona tan agradable... Veient-los, un no es recorda si està a la Diputació, o admirant una revista teatral...”

...Així han parlat a la penya del cafè. Jo no sabia si parlaven amb ironia amarga o amb optimisme inversemblant. Prenguin-s'ho com vulguin. Després, el que començà el diàleg, ha acabat dient:

—Per això assegurava, en començar, que les coses no poden durar tota la vida. Llàstima que un dia o altre les pintures d'ara es faran malbé—el temps és implacable enemic de les obres d'art—i tornaran a sortir els blancs de les parets o les figures augustes d'en Torres-García...

FRANCESC MADRID

Nota.—He rebut una carta de Carles Riba, que no publico perquè no estic autoritzat per això, però que té un alt sentit d'amistat i de responsabilitat. Em suposa En Riba una actitud d'enemistat a ell, que jo estic molt lluny de sentir, perquè En Riba no és per a mi l'intellectual fret i germànic que molts pensen veure-hi, sinó un home que té un alt sentit de la seva funció social i del seu deure. Jo no he volgut posar-lo com a exemple d'intellectual pur—en el sentit impur i menyspreatiu del mot—, sinó com un home que creia que els polítics tenen la culpa de tot. Això ho vaig desprendre del seu primer article amb En Pla. Potser jo no sé llegir o vaig llegir malament, que tot podria ésser, però confesso que així, o de l'altra manera, no he pensat mai que En Carles Riba (cor generós, intel·ligència privilegiada, mà d'amic i home honrat i excellent, amb una vida heròica, perquè heròica és la seva modestia i el seu allunyament del món i de la vanitat, de l'elogi, per viure arreconat, per mantenir pur i intacte l'esperit amb el cap ben alt), fos d'aquests professors que viuen als núvols, dins de la seva pedanteria.

INNOVACIONS. BON GUST

Des de l'any 1923 (setembre), sabem el que és el bon gust. Abans... ens creïem que era bon gust el gust més desastrós.

Mireu, ara, en canvi, Ara sí que Barcelona és una ciutat de bon gust, la de més bon gust del món.

La Corporació que encarrega una Plaça de Catalunya al senyor Nebot i la que fa confeccionar un barri gòtic al senyor Rubió, són corporacions que ja no poden tenir més bon gust.

Però el bon gust es manifesta més encara en altres coses. La Diputació, que abans feia fàstic, és una delícia amb aquelles pintures tan bones i tan ben distribuïdes al Saló de Sant Jordi, amb aquella porta tan personal del

senyor Rubió al vestibul gòtic, amb aquells dos fanals al pati dels Tarongers. Quin art!

L'Ajuntament també lluï el seu bon gust el dia de les noces del rei amb la monarquia. Va posar catifes als balcons en comptes de domassos, i col·locà faldilles a les columnes de la façana; s'ha d'ésser molt distingit per a col·locar faldilles a les columnes.

Ara, sabem el que és el bon gust.

LA TRADICIO DE LA PANDERETA

Sembla que, sortosament, torna a reflorir la gloriosa pandereta que tants dies de glòria ha donat a Espanya. Alegrem-nos d'aquest refloriment.

Sense la pandereta, avui, al món, d'Espanya ja no se'n cantaria gall ni gallina. La navalla a la lliga-cama, els toros, la capa hidalga i la guitarra davant la reixa florida de la maja... Ara l'escolto!

Els estrangers estaven tristos. Espanya perdia el seu color, que és la seva personalitat. Espanya adoptava el traço que han adoptat les grans nacions europees: un traço de basar, impersonal, gris, bastant lleig.

Però ara sembla que tot s'arranja: la pandereta torna a sonar la seva musiqueta pintoresca. Veritablement, l'enyoràvem. Un país sense pintoresc, sense color, sense localisme, no és un país com cal.

A Sevilla s'ha commemorat la mort d'un torero. Aquest torero es deia Joselito, era molt conegut, i va morir com han de morir els toreros que s'estimin: a les banyes del toro.

La commemoració consistí en una vetllada necrològica. Nosaltres, després d'haver llegit el programa d'aquesta vetllada confessem sincerament que mai no havíem tingut notícia d'una cosa més pintoresca i extraordinària. En el programa figuraven: l'exhibició d'uns metres de pel·lícula representant la vida de Joselito; diferents treballs llegits per diferents intellectuals sevillans, que el públic, com que no passa als dits intellectuals, va escoltar amb penes i treballs; una ballarina, Isabel Ruiz, ballà una dansa funerària, la més funerària del seu repertori; i, per fi, dos sacerdots digníssims—digníssims i aficionats a la tauromàquia—dissertaren sobre les vàries suertes del toreig, determinant-se amb certa predilecció en la de la verònica, que és la més catòlica de les suertes.

Havia d'ésser una festa com no n'hi ha! Quina pena ens fa que el nostre seny ens prohibeixi festes d'aquesta mena!

VIRAI

EL DOCTOR AGUADE

Ha estat alliberat el doctor Jaume Aguadé, que feia uns sis o set mesos que estava detingut governativament.

Es per a nosaltres un goig immens aquesta notícia. El doctor Aguadé és un home que es fa estimar i inspira sempre simpatia.

LES OBRES DE BARCELONA

Barcelona cada dia fa més fàstic. Mercès al nostre mai prou ponderat Ajuntament, que amb la seva febre d'urbanització ja no sap de quin cantó camina, la nostra ciutat no sembla el que és. Més aviat sembla en la actualitat, una terra del Far-West.

Tants i tants projectes per a urbanitzar la plaça de Catalunya, total per a deixar-la a mig fer. Malgrat això, potser estigui més bonica ara, que un cop acabada.

Del carrer Balmaes, *bal... més* que no en parlem.

Seria una tasca inacabable, anar enumerant totes les obres que actualment es fan a Barcelona. N'hi ha prou en dir que quan plou, tenim de travessar la ciutat en dirigibles, si no volem desaparèixer entre el fang que omple els carrers.

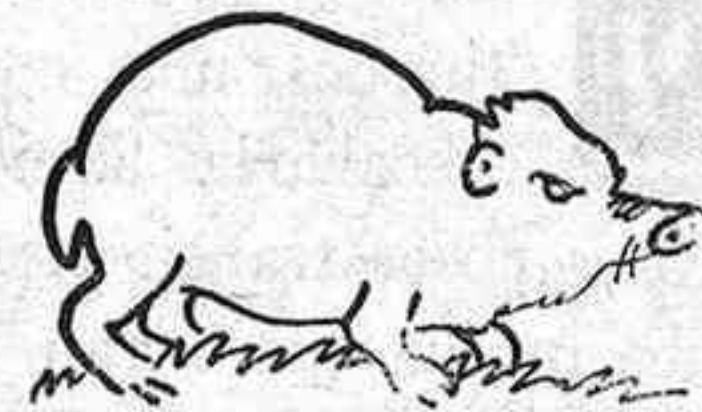
I aquell famós barri gòtic amb castells medievals?

M'agradaria que es fes, perquè formaria una companyia dramàtica, i tots plegats hi representariem "Robín de los bosques".

Crist, ens va donar un gran exemple de paciència. Ara l'estem donant nosaltres, permetent que ens desgabellin la ciutat Comtal.

Benaventurats els pobles que tenen un Ajuntament tan actiu, treballador i infatigable com el nostre!...

K. LIXTUS

PROSES CIUTADANES

PREPAREM-NOS

Es ja del domini públic el rumor que el nostre mai prou alabat Ajuntament va a adquirir les empreses de tracció urbana que tenim a nostra urbs, batejades per tramvies, autòmibus i subterranis. Ens creiem en el deure de protestar-ne abans de l'hora de l'adquisició, com a futures víctimes que en serem. El desgavell que regna en les al·ludides companyies actualment, ens fa pensar que serà quan la rata-pinyada de l'escut barceloní supleixi les inicials particulars en els bruts i atrotinats vehicles que ens transporten d'una banda a l'altra de la ciutat.

Perquè estem acostumats i escarmentats de les coses de la Casa Gran, parlem—o escrivim— d'aquesta manera. I, com a contribuents voluntaris de la tracció urbana, ens esgarrifa pensar que serà de les nostres butxaques quan en sigui amo i senyor l'Ajuntament, que ja ens té prou atabalats amb els augments introduïts en les tarifes de cèdules, inquilinat, consums, recàrrecs de solteria i moltes d'altres que no voldríem ni recordar, però que prou ens ho recorden els agents d'arbitris en presentar-nos llur paperam.

Quan el ciutadà barceloní resta d'afluixar la mosca, l'Ajuntament s'enreda per altres caïres que desdiuen d'una corporació municipal i precisament en un problema de tant vital interès com el de la tracció urbana. Què en podem esperar? Es fàcil d'esbrinar-ho: pitjor servei que l'actual, més brutícia, més augments i probablement un nou impost per a deixar-nos sotraguejar i assassinar pels tramvies i els autòmibus de la desgraciada ciutat comtal.

JOAN TRULLÁS I RIERA

PARLEU BE, SI US PLAU

—I diu que es va casar? Va trobar un imbècil que es casés amb ella?

—Sí, senyor; jo!

XERRAMENQUE ARTÍSTIQUE

UN MESTRE VELL — A CA'N PARES, PASSANT PER CA L'AREÑAS

Jo no sé pas si En Màxim J. Caballero és un mestre vell o un vell mestre, però sí que el classifico entre els pintors espanyols de cap d'ala nascut el segle passat.

Cal només veure els dos esbossos a l'oli i els carbons espeterrants, per la seva composició opulent, per la seva fermesa de dibuix, per la qualitat dels seus components que té exposats a Ca'n Castañé, per a exclamar:

—Caballero!, vostè és un artista esplèndid! Vostè és parent artístic del nostre genial Fortuny! Vostè és un *Caballero andante* de la pintura clàssica!

En canvi, En Miquel Soldevila, esmolador i gravador al oc de vori, que exposa unes quantes exquisiteses a les "Galeries Areñas", ens resulta un artista jove, però delicat; ei, com a artista, perquè dibuixa i esmalta amb una netedat dignes de lloa.

A les mateixes "Galeries", l'Enric Vera ens frega pels ulls un grapat de visions toledanes mapades amb grapa i coneixement del natural. La vera invocació d'En Vera és, però, el paisatge castellà, que es veu que sent de debò, a judicar per les dues vistes panoràmiques del *Tajo i de Toledo* que exposa i per altres notes encertades de les ribes d'aquell riu llegendari.

A la "Sala Parés", ui, si n'hi han de coses! Potser masses i tot. Val a dir-ho, aquesta vegada, totes de primera.

Comencem per En Frederic Mares, el nostre estatuari excellent, que sap bellugar la carn dessota el marbre i el bronze, el qual exposa, entre altres coses bellament executades, un nu de dona que no hi ha més que mirar, i uns caparrons de nens i nenes que sembla que parlin talment.

Segueix En Callicó amb uns dibuixos de testes de gent coneguda, tan semblants amb els originals respectius que no se'n deixa de conèixer cap; demés, hi té uns retrats a l'oli que se'l porten ells mateixos i un quadro immens en el qual es representa la *topada d'Herman i Dorotea*, molt ben interpretada per cert.

Coneixiem el Callicó dibuixant retratista exquisit, i ara coneixem el Callicó pintor d'empenta. Que pugui pintar molts anys, perquè és valent i té manetes; encara que ara com ara, donen més els peus que les mans.

L'Evelí Palà Bofill que li va al darrera, deu ésser un artista de temperament alegre i expansiu, perquè les pintures que exposa són sorolloses com una tira de cascavells. Demés, recollides per terres llevantines resulten ben sovint enlluernadores i tirant a la decoració: tenen, però, quasi bé sempre el *sentit* del paisatge: *Bell-lloc*, *Sant Telm*, *Puig de l'àguila* i altres, parlen molt bé del seu autor. Ell, s'ho té merescut, val a dir-ho.

Parent espiritual de la generació noucentista dels pintors llevantins, En Salvador Tuset se'ns mostra dibuixant ferm, pintor que sap l'ofici i artista capaç de trobar *asuntos* i treballador infadigable.

En l'exposició d'En Tuset hi ha més tasca i més esforç i més lluita que en una dotzena de les dels nostres impressionistes incipients que tot ho fien al propi impuls.

C. ARBÓ

DISCUSSIÓ SOBRE L'HIVERN

Hom discuteix seriosament sobre l'infern.

—Les tortures eternes no em semblen gaire compatibles amb la bondat de Déu—diu un vell senyor.

—Oh, imagineu el que fóra el món si no hi hagués l'amenaça de l'infern—afegeix una "solterona".

—Sí, trobo molt bé la por de l'infern. Però no puc dir el mateix de l'existència de l'infern—acaba un altre cavaller.

—Fóra molt enutjós si no existís, l'infern—exclama una jove i bella dona.

—Per què?

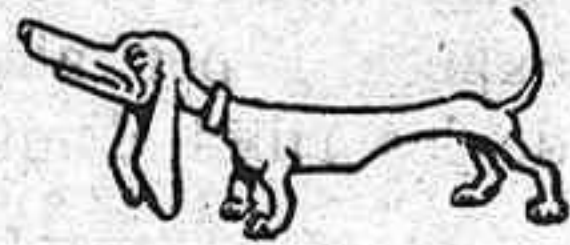
—Perquè jo vull anar-hi, a l'infern.

—El Paradís no us encisa prou?

—Psè. Un poc...; el seu clima és l'únic que m'agrada.

—I per què preferiu l'infern, senyora?

—Ah!... Per la seva societat.

CANT SUPERB

Vaig món enllà i tot el món és meu.
Copsaré l'esperit que en les coses batega
i ni davant de Déu
la meva ànima fóra temorega.

Entraré dins l'essència de les coses
i ho esbrinaré tot sense recel,
i esfullaré totes les roses
i m'enduré la mel.

Penetraré en el vent que serà el meu corcer
i diré ma cançó dins sa cançó atrevida
i el meu cant serà aspre, però serà sincer
i diré el Bé i el Mal que tot és vida.

Travessaré muntanyes, planures, espadats,
i les ciutats i els pobles deixaré endarrera,
i faré el meu camí amb passos agegantats
cap a l'eternitat que ja m'espera
i és l'estació darrera.

I veuré el mar! Veuré el mar! Visca el mar perquè allà seré
que desafia els horitzons [nau
i s'embriaga de oel blau
i d'onades heroiques plenes de mil cançons.

Sempre enllà! Sempre enllà! Lluny de la terra!
Seré una vella drieta endins de l'horitzó
i sentiré que el cor en l'horitzó s'aferra
com un estel penjat en la blavò.

I si esdevinc estel en l'horitzó penjat,
encara sobre el món faré l'ullet,
perquè el qui em vegi, digui: "Allà en l'eternitat
encara és un inquiet!"

Si pogués cavalcaria damunt de la lluna
i en una nit seguiria l'horitzó de cap a cap
i les constel·lacions d'una a una,
i allà on voldria anar ni Déu ho sap.

I ho voldria ésser tot, sens deixar d'ésser res:
Ara sóc nau, ara sóc tren, ara sóc vent i llum i estrella,
i éssent home només
duria tots els sers en carrandella.

I éssent tot això, què?... Si tot això també passarà,
car tots els éssers van comptant la vida,
i hom no sap res d'avui, ni d'ahir, ni de demà,
i l'ahir, l'avui i el demà tot és mentida..

I en mig de la mentida busquem la veritat?
Infeliços! Mesquins! Il·lusionats només!
Orbs que busquem la claredat
i sols trobem la fosca del no res!

Però, què hi fa?... Tot és en mi.
Essent home ho sóc tot. Sóc mar, sóc terra i sóc espai.
i seguiré superb el meu camí ()
sense que res m'aturi mai.

Seré vent, seré nau, seré tempesta;
seguiré tot el món amb pas triomfal.
Déu i el Diable dintre meu faran festa
i duré dins de mi el Bé i el Mal.

I l'esperit llançarà al vent la cabellera
com el fúnebre d'un tren que corre avalotat,
i portaré al darrera
el pes de la vida com vagó carregat.
amb els passatgers de les il·lusions vanes,
amb l'itinerari etern que no es comprèn,
i deixaré endarrera milions de tartanes
perquè jo seré tren.

SALVADOR PERARNAU.

L'EXCUSA

—Si no el volia tocar a l'ull! Si el volia
tocar al cap!

L'ODISSEA D'UN FUMADOR

ELS fumadors som uns malaurats. No cal dir perquè: els no fumadors ho diuen prou alt. El que no diuen és que siguem uns herois. Som herois i màrtirs. Mireu que arribem a patir i a lluitar els fumadors! No patiríem pas tant per a menjar.

Una mostra. L'altre dia vaig sortir de casa sense tabac ni llumins; m'ho havia deixat tot al sac d'estar per casa. I pel fet de no tenir tabac a mà, les ganes de fumar em mataven. Era un drama. Jo visc a l'Eixampla. Sembla que aquest detall no dugui cap interès, veritat. Però per al fumador és un detall de vida o mort. En qüestió d'estancs l'Eixampla és un laberinte.

Febrós, mecànic, vaig començar a donar tombs per tots els carrers. Un quart, dos, tres... I no veia un estanc. Vaig fer un examen de situació i vaig resoldre: "Val més que agafis Rambla de Catalunya avall. Bé hi haurà un estanc." Un estanc? *Naranjas!* Ja tenia la boca com

plena de serradures. Un policia al qual vaig preguntar per un estanc, va arronçar-se d'espatlles i, suggerit per la meua pregunta, l'home va recordar-se de fer una cigarreta, però sense convidar-me, sense comprendre que em feia patir més que a Tàntal. Si no arriba a tractar-se d'un policia, li prenc la cigarreta i apreto a córrer. Però això am una autoritat, home!... Un xòfer em va dir:

—Encara no conec prou bé la ciutat per a saber la direcció d'un estanc per aquí. Caldrà que aneu preguntant, que preguntant diuen que es va a Roma.

Restava com abans, i amb l'agúnia de saber que hauria de fer la mateixa feina que per anar a Roma. Quasi res! Un badoc em va dir que no sabia res de estanc.

—Fumo sempre de gorra, sabeu? Ara, si jo fos de vos, m'arribaria a qualsevol agència d'informació.

Cansat, suat i desesperat, vaig tornar a voltar a la deriva, i per fi es va fer el miracle. Per fi! Vaig guaitar el nom del carrer benemèrit que tenia un estanc. Carrer de Balmaes. Ves qui ho havia de dir. Un carrer de tan pèssims instints, eh? El rètol de l'estanc era trobat; però restava trobar l'estanc. L'estanc era sota el rè-

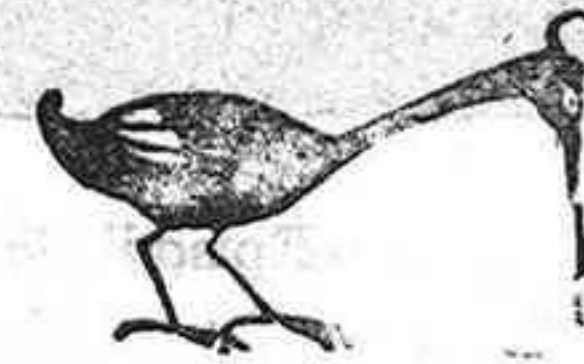
tol, direu. Doncs, no. Sota hi havia una barberia, unes ofi-

cines, una planxadora i una sabateria. El Destí dels fumadors em prenia el pèl. Per fi—tot arriba en aquest món—vaig trobar l'estanc a l'altre carrer. Per fi!

Ja sortia de l'estanc, carregat de tabac i de llumins per dues setmanes. Sortia radiant. En poca estona, amb prou feines si vaig gastar quatre caps de llumins, em vaig ensopegar un de magnífic, com un castell de focs, i vaig encendre. Era feliç, em trobava satisfet... però no em tenia dret. Estava rebentat, banyat de suor. Vaig agafar un tramvia amb el propòsit ferm d'assaborir el cigar. Ja seia, ja reposava, ja no em mancava res; però quan tot anava com una seda, el revisor del tramvia, tivat com un rave, em va fer, comminatiu: "Apagueu el cigar". Aquí no es pot fumar." I no vaig apagar-lo, perquè ell sol em va caure dels dits. I jo, de la sotregada, vaig morir de repent. Ja veureu les esqueles.

TANYUS

LA GESTA MÉS GRAN DE L'AVIACIO

S'acaba de realitzar la gesta més gran que l'aviació havia aconseguit. S'han realitzat raids esplèndids, que han reportat enorme utilitat; s'han fet altres raids d'escassa importància, però als quals se'ls ha fet més "bombo". Així, ha estat possible guanyar el Pol Nord, conèixer bé tota l'Àsia i tota l'Àfrica, saber fins on resistien els aparells i quins donaven més bon resultat, assolir velocitats que es creia que mai no s'aconseguirien, travessar els Oceans, etc., etc.

Nungesser i Coli anaven a emprendre un dels raids més importants: París-Nova York. A Nova York, tres avions esperaven per a fer el raid Nova York-París en cas que els dos francesos no assolissin els resultats que esperaven. Dissortadament, Nungesser i Coli es perderen.

I Lindbergh empenqué el vol. Els altres dos aparells, el de Chamberlain i Bertoud i el de Byrd, no volgueren sortir per por al mal temps. Lindbergh, temeràriament, gairebé inconscientment, sortí; anava sol a l'avió, sense telegrafia sense fils, sense sextant. Només duia un os de gallina, com a mascota. Creia fer la travessia Nova York-París, sense escala, en trenta sis hores.

Lindbergh ha fet la travessia en trenta tres hores i mitja!!! Es la gesta més gran que s'ha fet. Lindbergh ha demostrat ésser el més ardit aviador, i el seu raid té gran utilitat científica.

Hem de constatar aquest triomf de l'aviació.

EL CENTENARI DE GOYA

Episodi de la invasió francesa en 1808
(Museu del Prado)

Ferran VII amb mantell reial
(Acadèmia de Sant Ferran, Madrid)

Fusellaments de la Moncloa el 3 de maig de 1808
(Museu del Prado)

UNES NOTES SOBRE GOYA

S ESTÀ celebrant el centenari de Goya, el més personal, el més inquiet, el més insurrecte dels pintors espanyols. Fins ara, les notes més importants d'aquest centenari han estat una *corrida goyesca* celebrada a Saragossa—la ciutat on més caràcter tenen aquesta mena d'espectacles, perquè és una ciutat a l'aiguafort—i una conferència, molt interessant, del nostre amic Ramon Gómez de la Serna.

Goya nasqué—per casualitat—en Fuendetodos, el 30 de març de 1746, i morí a Burdeos—per casualitat també, ja que havia caigut a la ciutat francesa fugint de l'Espanya negra de l'abjecte Ferran VII—el 16 d'abril de l'any 1828.

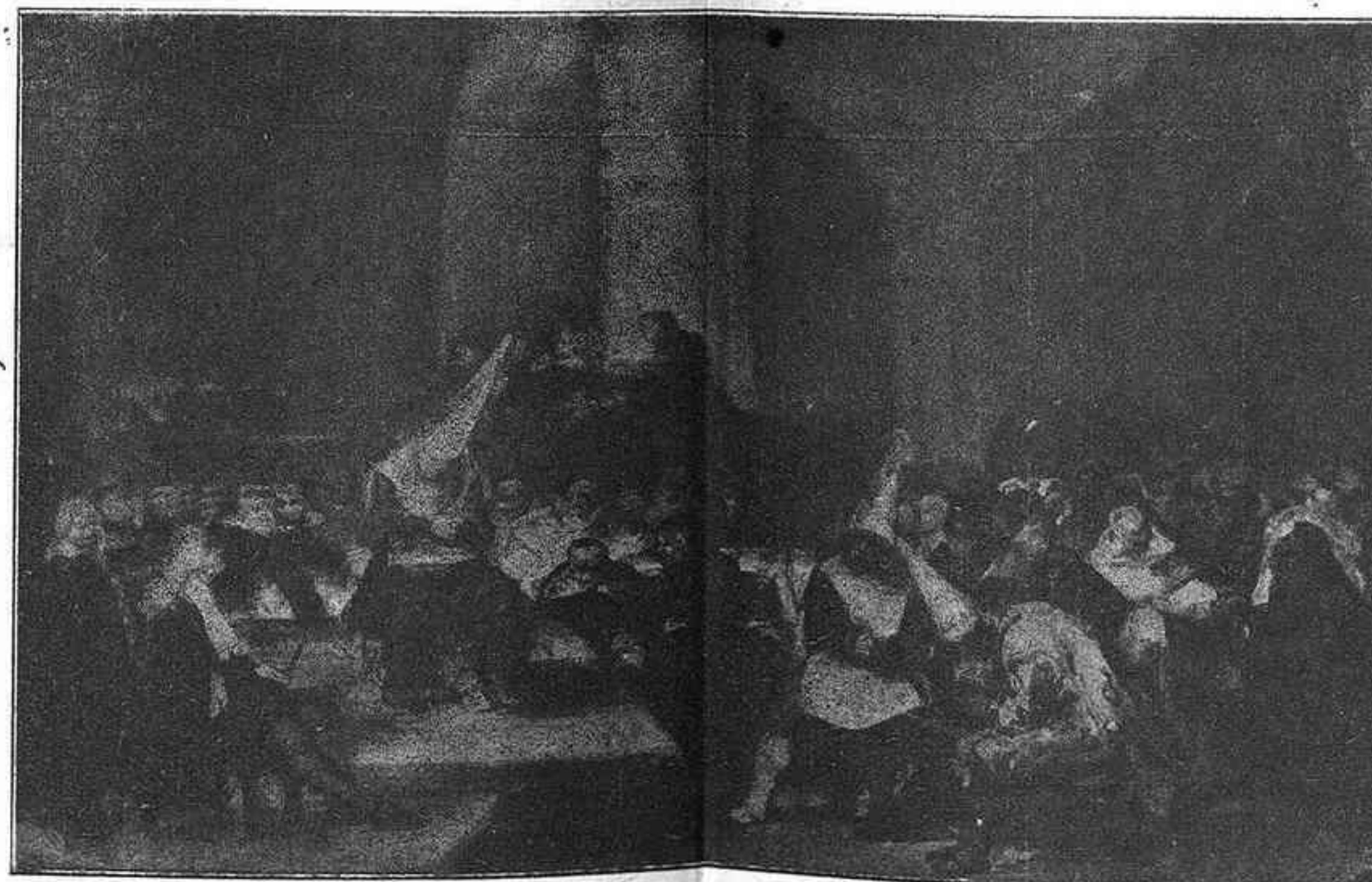
Fins l'adveniment de Goya, tots els pintors s'havien convertit en una mena de servents de la casa regnant i havien viscut a l'ombra, no massa generosa—veieu el cas de Colom—de la corona. Sánchez Coello, Pantoja de la Cruz, Carreño, Velàzquez, tots, fatalment, anaren a augmentar el nombre de la *valetaille* palatina.

Goya, no. Goya fou un temperament lliure, aspre, superb, insurrecte, incapaç de la humiliació. Aquest temperament es reflecta també en la seva pintura, com en tota obra d'un gran artista, d'un artista pur, es reflecta l'ànima del seu creador.

Goya, amb la seva pintura, trencà totes les lleis, tots els preceptes, totes les normes d'una estètica que ell creia amanerada, acadèmica i ensucrada. Sota aquest aspecte, Goya és un precursor dels impressionistes.

La pintura acadèmica i bufona de Mengs, ho omplia, ho empastifava tot. Era difícil imposar un art tan dur, tan personal com el de Goya. Però aquest, a més d'aragonès, era un gran artista i s'imposà.

En l'obra de Goya es veu sempre el triomf de l'element poble, que per a ell és un element primari. El poble, en passar pels pinzells de Goya, adquireix una gràcia inefable un xic esqueixada. El poble que ens ha legat Goya està en estat de divina gràcia. Els àngels que pintà a l'ermita de

El tribunal de la Inquisició
(Museu del Prado)

Sant Antoni de la Florida, tenen una feminitat, una carnalitat excervades, que enamora. No hi ha en ells res d'irreal, res de paradisiac. A través d'ells s'endavina la gràcia càlidament sexual de les còmiques i duqueses que anaven a visitar-lo en la seva *Quinta del Sordo*.

Pintà a Santa Justa i a Santa Rufina. No són dues santes. Els hi manca misticisme, els hi manca l'alè de divinitat. No són dues santes. Són senzillament, dues dones, dues dones de carn i ossos vestides como les demás dones del baix poble madrileny de l'època. Dues dones fetes, i ben fetes, amb els flancs pomposos i maternals. I és que Goya no és un místic com fra Angélico de Fiésole.

Goya és un insurrecte, un irreverent. Godoy i Maella obtenen per a ell el càrrec de pintor de cambra dels reis, amb una renda de 50.000 rals, i Goya, quan pinta el retrat de la família de Carles IV, fa una caricatura terrible i genial. El Goya característic, sever, personalíssim, hi ha que cercar-lo en les Majas, sobretot la nua, el retrat dels ducs d'Osuna, els de la duquesa d'Alba, el de la marquesa de la Selana, el de Mariana de Silva, comtesa de Haro, el de la Infanta Maria Josepa—en el que també s'accentua, despietada, la caricatura—, el del seu sogre Bayeu, el del príncep Lluís de Parma. En altres quadros la seva personalitat sembla desaparèixer, difuminar-se en un segon terme.

Però, sobretot, l'important són els seus aiguaforts, la *Tauromaquia*, les *Escenas de la guerra*, *Los caprichos*. Aquelles bruixes, aquelles arcavotes, aquelles prostitutes, aquells monstres, aquells elegants idiotitzats que naixen del seu burí el fan immortal.

Sense por al Tribunal de la Inquisició, que l'infame Ferran havia restablert, Goya es burla de tot i ho ataca tot amb una valentia admirable. El seu burí d'aiguafortista es converteix en la ploma agra del moralista més implacable, en l'espasa flamígera de l'arcàngel.

A Goya, además de venerar-lo com a gran pintor, hem de venerar-lo com a gran liberal.

RECOMPENSA

La "Lola" acabava de llevar-se i, per tant, és inútil remarcar que no era gaire matí.

Mig adormida encara, havia deixat reliscar als seus peus la impalpable i transparent camiseta que plegada cabia ben bé dintre la mà closa. En aquell moment el timbre del cancell sonà amb tanta violència, que fins el cor de la "Lola" va fer un saltiró. Obrí desmesuradament els ullassos i la boqueta per a exclamar:

—Qui és aquest galifardeu que ve a importunar-me?

A aquesta desagradable benvinguda formulada en veu alta, respongué la veu de Julieta, la serventa, que, amb la porta entreoberta, digué:

—Hi ha un home que pregunta per vostè.

—Quin aspecte té?

—El seu aspecte és bastant tronat, però diu que si s'ha atrevit a venir és perquè porta bones i honrades intencions.

—Bé, però com és?

—Diu que fa explotacions burillesques de cap a cap de la ciutat.

—Valent pinta deu ésser! Dóna-li un ral i que vagi en nom de Déu.

Al cap de poc es sentí com cridava la serventa per a impedir que aquell desheretat de la fortuna entrés a veure la "Lola", com ell pretenia.

—La meva missió és honrada!—cridava.

En oir la "Lola" aquella cridòria, i—disposada a acabar amb aquell energumen, es posà una bata i sortí.

El traficant en burilles, en veure-la, quedà bocabadat i mansoi com un salta-taulells davant de l'amo.

Després, mirant a terra, digué:

—Es vostè la senyoreta que jo busco?

I com que la "Lola", mig confosa, no sabia què respondre, ell continuà, encara que amb veu llàstimososa:

—Comprenc que l'emoció la privi de contestar-me. Són moltes, les dones formoses que s'han emocionat davant meu! Doncs, bé: no vull fer-la glatir més. Dijous, anant a la caça de la *llagosta*, vaig trobar aquest bitlleter. Jo, home sense màcules, tinc la cavalleriesitat de tornar-li, junt amb el *pàpiro* de cent *naps* que hi havia dintre..

La "Lola", estranyada d'aquell acte, exclamà:

—Oh! Això sí que és ésser pobre, però honrat! Mercès, home, mercès. Julieta, dóna-li deu duros...

Però l'home brandà la testa i afegí:

—Jo no he vingut pels diners, car ja m'hauria gratificat quedant-me'ls. La recompensa que jo espero és una altra. Per a vostè no és res i per a mi serà molt.

La "Lola" s'havia aixecat d'un bot, inquieta.

—Doncs, què voleu?

—Permeti'm abraçar-la.

I el pobre home, espellifat i brut, allargava els braços amb aire suplicant. Però la "Lola" ja havia desaparegut i se l'oïa darrera una porta d'una altra habitació, cridant com una boja:

—Dóna-li els cent duros, Julieta, però que se'n vagi!

I Julieta, la gentil serventa, tot reconduint-lo mig idiotitzat cap a la porta, li digué a cau d'orella:

—Escolteu, bon home: aneu a prendre un bany, a què us afaitin i a comprar-vos un trajo. Després, quan sembleu un altre, gràcies a la vostra troballa, torneu aquí, i jo us garanteixo que, amb el que us sobrarà de les cinc-centes pessetes, obtindreu de la senyoreta tantes abraçades com voldreu, i fins us en quedaran per a donar-me una propineta. Entesos?

VELL FAUNE

GOYA

Amb "La ermita, la fuente y el río", Eduard Marquina, el gran poeta, ha obtingut un altre gran èxit, un èxit triomfal comparable sols a l'obtingut amb el seu magnífic "Pavo real".

Avui com avui, Eduard Marquina és la primera figura del teatre espanyol i una de les primeres del teatre mundial.

Amb "La ermita, la fuente y el río", ens ha ofert una noble, una bellíssima obra d'art. El drama de "Deseada"—magnífica figura de dona, perfilada de mà mestra—està vestit amb un ropatge preciós: el dels versos, plens d'emoció, de tendresa, de dignitat, d'elegància.

"La ermita para empezar
una mañana a sufrir,
la fuente para sufrir
y el río para llorar."

Aquests quatre versos diuen prou bé el drama: el drama perfecte que ens ha ofert Eduard Marquina.

La interpretació a l'altura de l'obra per part de Margarida Xirgu—sobretot—, Carme Carbonell—que és una actriu estimabilíssima—, Pascualá Miesa, López Silva Muñoz, Torrecilla, etc., etc.

COMICO

El festival en honor de Manuel Sagrañes resultà un gran èxit. Les ovacions es succeïren unes a altres. El teatre estava ple de gom a gom, ple a vessar. Semblava que ho donessin!

Decididament, el teatre "Cómico" és el teatre de la sort. Es a dir: no sabem si la sort és del "Cómico" o d'En Sagrañes. El que sí sabem és que ja ho sabem que la funció seria un gran èxit!

NOVEDADES

S'ha estrenat "L'ombra", d'Ambrosi Carrión. Es una excel·lent obra, molt ben interpretada per tota la companyia catalana i especialment per En Borràs.

Per manca de temps, no en parlarem amb més detenció fins la setmana vinent.

OLYMPIA

Aquesta és la última setmana que actuen a l'"Olympia" la famosa "troupe" dels lilliputencs de Singer. Es un espectacle bo de debò, i cal que els que encara no l'hagin vist s'afanyin a anar-hi.

BOSQUE

S'ha celebrat l'homenatge a Santiago Rusiñol, representant "L'auca del senyor Esteve", per la companyia Claramunt-Adrià. Després, hom li lliurà l'àlbum d'honor amb les signatures.

Eh, que no hem de parlar de l'homenatge? Tothom sap que anà esplèndidament bé. Fou una cosa digna del gran Rusiñol.

— Actua al "Bosque" la companyia d'òpera de Mercè Capsir, l'excel·lent cantant, en "tournee" de comiat. Obté els èxits que la Capsir es mereix.

ESPAÑOL

La companyia catalana del gran Santpere va obtenint els èxits de sempre. Els vodevils presentats darrerament no són pas gran cosa, però diverteixen, i, sobretot, donen motiu a què En Santpere i tots els seus llueixin.

BARCELONA

La companyia de la Infanta Isabel, de Madrid, ha estrenat l'obra de Paso i González del Toro, "Suéltate el pelo, Rosario!" No s'hi faran pas gaire nom els seus autors.

POMPEYA

(Teatre Intim)

La setmana passada Adrià Gual ens oferí la vuitena sessió del present curs del seu magnífic Teatre Intim. Oferí la bella traducció de Carles Capdevila de "Jocs d'amor i d'atzar", de Pierre de Marivaux. La deliciósíssima comèdia de l'hàbil escriptor setecentista francès, fou compresa a la meravella pels elements del Teatre Intim. Resultà una vetllada interessant com totes. En la interpretació es distingiren la senyoreta Teresa Pujol i Maria Lluïsa Mir i els senyors Josep Claramunt, Joan Fornaguera i Joan Xuclà.

La direcció escènica, tal com ens té acostumat, N'Adrià Gual. La presentació magnífica. El decorat utilitzat és projectat pel propi senyor Gual; en ell ens demostra, per si encara algú no se n'hagués adonat, que Adrià Gual és un gran decorador i un excellent pintor.

Anuncia per al pròxim dia 31 l'estrena d'una obra catalana: "Fra Garí", primera obra teatral del poeta Josep Maria Casas de Müller.

BOB

LA NOVA EVA

—Si les pomes haguessin anat tan cares al Paradís com van a la Terra, no hi hauria hagut pecat original!

FÚTBOL

Ja ho heu vist; el mateix ens mengem a França per quatre gols a un, com el més pintat que se'ns posi al davant.

Amb tota seguretat que els nostres lectors no saben el mèrit que té la victòria d'Espanya del diumenge passat. Perquè una victòria faltant-hi els "asos", com són Piera i Samitier, és allò que se'n diu una bona victòria, més quan ja s'havia amenaçat els esmentats jugadors amb un fort càstig si els seus companys a París no haguessin guanyat.

Ara imagineu-vos si hi haguessin anat el que hauria passat; tanmateix els francesos no es mereixen una palissa més grossa de la que varen rebre.

El que han de fer els seleccionats espanyols és repetir-ho demà passat a Bolònia contra els italians.

Llavors sí que tindria mèrit. Perquè a Bolònia no sempre es fan les coses com un vol i molt seria que no rebéssim del carpó.

Ja ho veurem!

* * *

El "Barcelona" va inaugurar la setmana anglesa amb un partit contra el professional escocès Moterhwell, el qual havia guanyat només que al "Madrid", reforçat notablement.

El resultat va ésser d'empat a dos goals i això gairebé significa una mena de victòria.

Llàstima és que el "Barcelona" això no ho sàpiga fer en partits de Campionat.

Estem segurs, però, que n'aprendrà.

CICLISME

Hip, Hip, Hip, Hurra!!! S'ha celebrat una reunió al Velòdrom de la "U. S. de Sans" i no va ploure.

Això s'ha de rebre a tota orquestra. Els de Sans no se'n podien avenir.

La llàstima va ésser que això ocorregué precisament en una de les reunions menys interessants. Valgui, però, el debut. Molt serà que això no hagi estat la reconciliació entre els elements i el "Sans". Així ho desitjariem.

De moment, felicitem el "Sans".

VANITAT

—Com em miren! (1). Es veu que les mones encara tenim èxit.

(1) Es refereix als lectors.

Diumenge va celebrar-se a València la final del Campionat d'Espanya.

Va ésser una final que portarà cua. Però creiem que serà una cua llarga.

Cap el final de la cursa, es produí un accident; Llorenç va caure i no sabem si fou amb una topada amb l'Espanyol. Aquest va arribar a la "meta" primer i Llorenç no hi va ar-

ribar. I com cosa "natural", el que no va arribar va ésser el proclamat campió.

Després d'això, digueu si no serà llarg l'enrenou que portarà aquesta cursa.

Pel que pugui ésser, nosaltres ja comencem a tapar-nos les orelles.

TEIXI

Calina

L'ORIGEN DE COLOM

—Colom, Colombo, Colombòbila, Coloma...
Ja el tinc! Es fill de Santa Coloma!

El "tipo" s'aguanta. No aguantar-lo, ja és "llepar". I per rata i avat que sigui el comte de Romanones, què són per a ell 500.000 pessetes? No tenen més valor per a ell que per a nosaltres dos raïls.

Ha estat gravíssim el soldà del Marroc. No us amoïneu, que ja està convalescint.

I el rei de Rumania, què fa? Està bo o és mort? Es tan estranya la malaltia d'aquest sobirà! Ens sembla que la malaltia és mortal, però ell resisteix la mort per por a les complicacions de successió que han de seguir a la seva mort.

El governador ha determinat que els ingressos d'un determinat partit de fútbol es destinessin a la subscripció per al monument a Cervantes.

A veure si a conseqüència d'això nomenen a Cervantes futbolista honorari!!! Es tan corrent això de nomenar honorari de tot a tots els morts il·lustres!!! Cervantes mateix ja és esguerrat honorari; militar honorari i una pila de coses més honoràries. (Sant Ignasi, és capità general honorari de l'exèrcit mexicà.)

Els carlins han manifestat que res no tenen que veure amb els Sindicats Lliures.

Tanmateix haurien hagut de declarar això abans. No cal esperar que els fills es tornin rebecs, si abans ja demostraven incontestablement que no podien ésser altra cosa que rebecs.

Diuen que el mes que ve vindrà el general Primo de Rivera.

Diuen que ve a visitar el famós barri gòtic del senyor Rubió. N'hi han parlat tant, que vol alleugerir les càrnegues del Govern fent-se un tip de riure veient el projecte.

El triomf de Lindbergh, l'home que ha realitzat la més gran feta esportiva de la nostra època, ha dut alegria arreu. No molt aficionats als esports, sabem admirar el que realment val la pena; aquest triomf, a més, és un triomf científic.

Per això, compartim l'alegria—una alegria que no havíem compartit sinó en altre raid aeri: el del Pol Nord.

A Riga, per ordre de la Cheka han estat detinguts sis cents sindicalistes pertanyents a les indústries textil i metallúrgica. Seran afusellats—tots sis cents!!!!—sense judici previ.

Això, miri's com es vulgui, és una barbaritat inqualificable.

"A B C" diu que l'únic quadro del jurament del rei, que el féu el notable pintor Fernández Carpio, per encàrrec de l'Estat i amb la prometença d'adquirir-lo, encara el conserva al seu poder el conegut artista, vellet de seixanta quatre anys, i es troba en perill d'anar a parar a una golfa o a mans dels drapaires.

Carai, sí que deu ésser bo aquest quadro, que hagi d'anar a parar a mans d'un drapaire! Així, potser va fer bé l'Estat de faltar a la paraula.

El comte de Romanones demana que el Govern li torni les 500.000 pessetes que li foren imposades de multa. Nega que hagi fet res contra la monarquia.

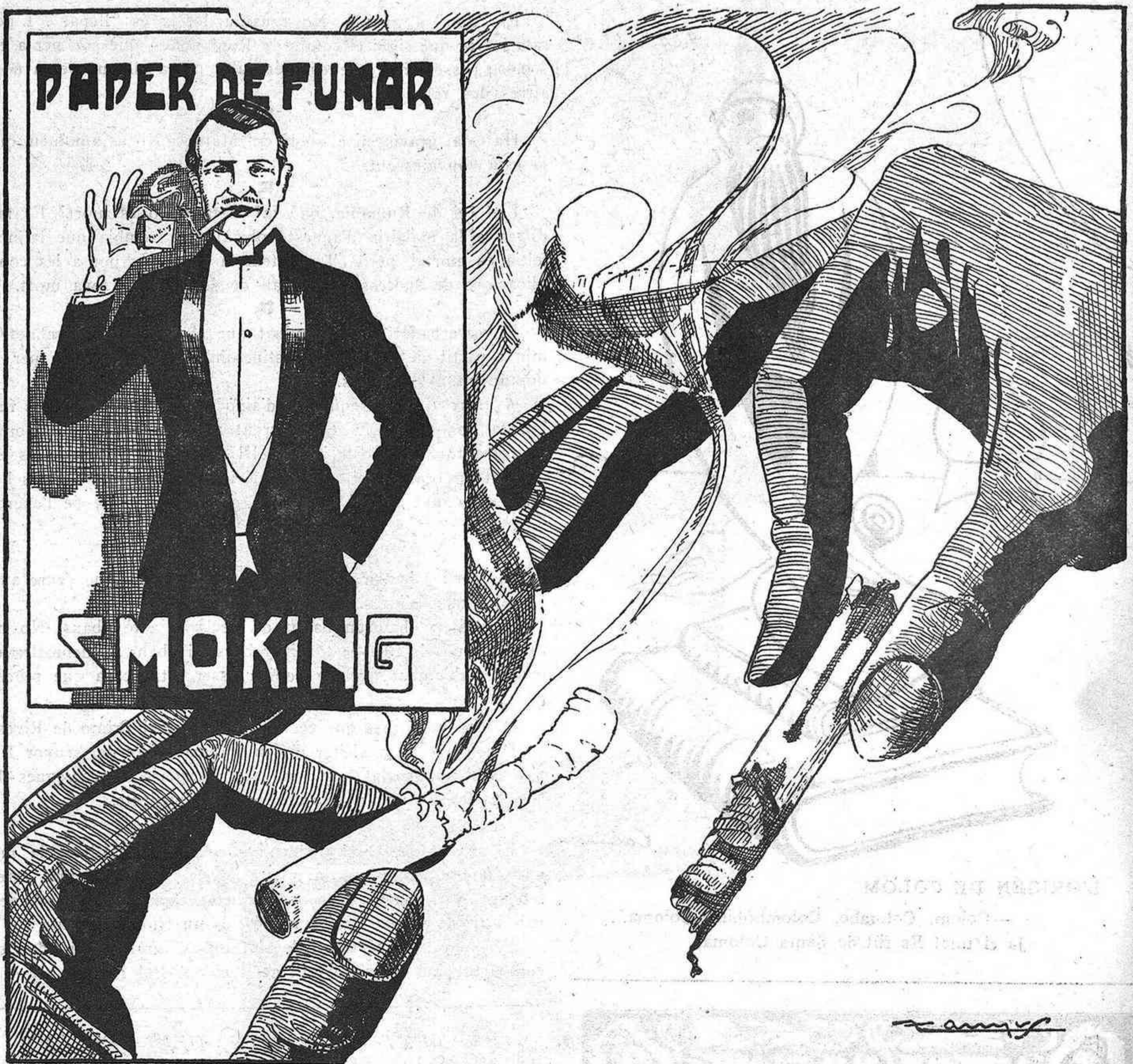
No està bé, francament.

EL TEXT I NINOTS DEL PRESENT
NUMERO HA ESTAT VISAT PER LA
PREVIA CENSURA GOVERNATIVA

Impremta LA CAMPANA i L'ESQUELLA : Olm, 8, Ciutat

PLAÇA DEL SOL 9.

BARCELONA
BRACIA

Es un inconvenient
 una cigarreta que es consumeixi
 amb rapidesa, sense donar temps
 de assaborir-la. Es malgasta el tabac
 inútilment, les cendres cauen amb
 facilitat damunt del vestit del fuma-
 dor, damunt la taula de treball, etc.

Es un inconvenient
 una cigarreta que s'apagui amb
 freqüència, havent d'encendre-la
 diverses vegades. Produeix cendres
 negres, i el tabac perd bona
 part dels seus sabor i aroma.

Aquets defectes que-
 den eliminats empleant
 el paper de fumar
 aquestes raons que ha sigut el més ben acollit pels fumadors intel·ligents.

SMOKING

de combustió lenta,
 sabor agradós, molt
 resistent i fi. Es per

A. VIDAL Y PLANAS

LA VIRGEN DEL INFIERNO

Es una obra rica en sentimiento, en comparaciones de subido mérito y en magníficas pinturas de personas y cosas.

4 Ptas.

(Castrovido)

PEPE RUBIO

MIS MEMORIAS

Treinta y nueve años de autor y catorce de profesor numerario de Declamación del Real Conservatorio de Madrid

5 Ptas.

A. FERRIERE

LA ESCUELA ACTIVA

Biblioteca moderna de Filosofía y Ciencias Sociales

10 Ptas. en rústica

12 Ptas. en tela

VERNEY D'ORIANI

¿Quiere V. ganarse un sobresueldo?

Pequeños trabajos y tareas fáciles con que aprovechar unas horas entretenidas y renumeradamente.

3 Ptas.

LAS CIEN MEJORES POESÍAS LÍRICAS

de la lengua castellana, escogidas por M. Menéndez y Pelayo.

2'50 Ptas.

Les cent millors poesies de la llengua catalana

Triades per E. MOLINE I BRASES

2 Ptes

EDUARDO MARQUINA

LA ERMITA, LA FUENTE Y EL RIO

Drama en 3 actos en verso.

2'50 Ptas

Anissos de Frare

Xistus de sagristia recopilats

per MOSEN PIU

Una Pesseta

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponsals se'ls atorga rebaixes.

OBSEQUI als llegidors de

L'Esquella de la Torratxa

LOT EXCEPCIONAL

OBRES QUE EN CONJUNT VALEN **Pessetes 20** ES DONEN ALS LLEGIDORS DE L'ESQUELLA PER **Pessetes 4**

¿En qué mes ha nacido Vd.?—Doce cuadernos.—

Un cuaderno cada mes, que adivina carácter, conducta, pasiones, bienes y dichas, porvenir, etcétera, según los estudios de la célebre sibila parisiense Mad. Lidia Thebas.

Ptas. 3

Mil chistes y cuentos de D. Toribio

» 0'50

El problema del porvenir latino, por Leon Bezalette

» 3

En el campo y en la ciudad, novela de Ricardo Molina

» 1

El Genio y el Arte, por S. J. Carner Ptas. 1'50

Al altre món, por J. M.ª Arnau » 1'50

El éxito, por M. Galobardas » 1'50

El combat de Trafalgar, per P. A. Torres » 2

Bona jugada, per V. Valenciano y J. Roca » 1

L'agulla, per F. Pelay Briz » 2

Cent mil duros, per J. M. Folguera i F. Soler » 2

La direcció del globo, per Sanal i Serra » 0'50

Carn i ossos, per S. Gomila » 0'50

Total 24 obres que valen pessetes 20, es donen per pessetes 4

Per a ésser remès a províncies és necessari ajuntar a l'import del LOT, pessetes 0'75, pels gastos d'enviu

AVIS: El número de LOTS és molt limitat, així és, què, un cop esgotat, no hi ha dret a reclamació.

· NO PLOU

—Què és això tan bonic que toca?

—No diuen que hi ha tanta sequedat, que caldria regar?
Doncs l'himne de *riego*.